

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор

Вагентина АРАНЧІЙ

2021 р.

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ЗА СТУПЕНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ МАГІСТР**

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 073 МЕНЕДЖМЕНТ
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 07 УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ
НА 2021 РІК**

ПОЛТАВА 2021

Програму підготували:

ГАЛИЧ Олександр	директор Навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій;
САЗОНОВА Тетяна	голова науково-методичної ради спеціальності «Менеджмент», доцент кафедри менеджменту;
ВОРОНЬКО-НЕВІДНИЧА Тетяна	заступник директора Навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій, доцент кафедри менеджменту;
ЗОСЬ-КІОР Микола	професор кафедри менеджменту;
ПОМАЗ Олександр	доцент кафедри менеджменту;
ФЕДІРЕЦЬ Олег	доцент кафедри менеджменту;
ВОРОНІНА Вікторія	доцент кафедри менеджменту.

Схвалено науково-методичною радою спеціальності «Менеджмент» «08» лютого 2021 р. (протокол № 5)

Голова науково-методичної ради спеціальності «Менеджмент»,
к.е.н., доцент

Т. САЗОНОВА

Вступ

В сучасних умовах динамічних змін та нестабільності магістр менеджменту, повинен мати фундаментальну гуманітарну, загальнонаукову, спеціальну та практичну підготовку, досконало володіти своєю спеціальністю, безперервно оновлювати і збагачувати свої знання, удосконалювати загальні та фахові компетентності з менеджменту, вміти на практиці застосовувати сучасні методи управління підприємством, організацією.

Головним завданням фахового вступного випробування за освітньо-професійною програмою Менеджмент організацій, освітньо-професійною програмою Бізнес-адміністрування спеціальності 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування на базі ступеня вищої освіти «бакалавр» / освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»/ ступеня вищої освіти «магістр», є виявлення у вступників спеціальних знань і практичних навичок з комплексу навчальних дисциплін професійної підготовки.

Для вступників за ступенем Магістр за освітньо-професійною програмою Менеджмент організацій, освітньо-професійною програмою Бізнес-адміністрування спеціальності 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування комплекс дисциплін, знання з яких оцінюються, включає:

- Управління інноваціями;
- Управління персоналом;
- Операційний менеджмент;
- Менеджмент;
- Стратегічне управління.

При складанні фахового вступного випробування вступники повинні показати високу фундаментальну підготовку та спеціальну управлінську підготовку, а саме вони мають знати:

- теорії управління, основні підходи та базові концепції сучасного менеджменту;
- володіти методологією і методикою управління діяльністю організацій;
- принципи та методи раціональної організації, планування та контролю функціонування операційних систем різних видів;
- основні принципи управління персоналом у сучасній системі менеджменту;
- про системне управління персоналом та систему розвитку персоналу організації;
- сутність та методи стратегічного управління;
- типи та види стратегій організації;
- сутність системи інноваційного менеджменту, його місце в загальній системі управління підприємством;
- зовнішніх та внутрішніх чинників, що впливають на систему інноваційного менеджменту;
- володіти методиками аналізу і розрахунків показників розвитку об'єкту управління;
- обґрунтовувати стратегічні цілі та використовувати тактичні прийоми управління організацією;
- знати напрями та можливості використання резервів підвищення ефективності діяльності організацій.

Для успішного засвоєння програми підготовки за освітньо-професійною програмою Менеджмент організацій, освітньо-професійною програмою Бізнес-адміністрування спеціальністю 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування вступники повинні мати ступінь вищої освіти «бакалавр» / освітньо-кваліфікаційний рівень «спеціаліст» / ступінь вищої освіти «магістр» та здібності до набуття відповідних інтегральної, загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей. Обов'язковою умовою є вільне володіння державною та іноземною мовами.

Програма фахового вступного випробування охоплює коло питань, які в сукупності характеризують вимоги до знань, умінь і навичок особи, яка бажає навчатись в **Полтавській державній аграрній академії** з метою одержання ступеня вищої освіти Магістр за освітньо-професійною програмою Менеджмент організацій, освітньо-професійною програмою Бізнес-адміністрування спеціальності 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування.

Порядок проведення фахового вступного випробування визначається **«Положенням про приймальну комісію Полтавської державної аграрної академії»**.

Критерії оцінки фахового вступного випробування

Фахове вступне випробування для вступників передбачає виконання тестових завдань, які об'єктивно визначають їх рівень підготовки.

Тестова перевірка знань з навчальних дисциплін, які вивчалися на рівні бакалавра охоплює систему базових тестових завдань закритої форми із запропонованими відповідями.

Тестові завдання закритої форми складаються з двох компонентів:

- а) запитальної (змістовної) частини;
- б) 4 відповіді.

Ці тести є складовою частиною фахового випробування вступників. Оцінювання здійснюється за шкалою від 100 до 200 балів (табл. 1).

Таблиця 1

ТАБЛИЦЯ

відповідності тестових балів, отриманих за виконання завдань фахового вступного випробування під час вступу на навчання для здобуття ступеня вищої освіти «Магістр» за освітньо-професійною програмою Менеджмент організацій, освітньо-професійною програмою Бізнес-адміністрування спеціальністю 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування рейтинговій оцінці за шкалою 100-200 балів

Тестовий бал	Рейтингова оцінка 100-200	Тестовий бал	Рейтингова оцінка 100-200	Тестовий бал	Рейтингова оцінка 100-200
0	не склав	17	103	34	154
1	не склав	18	106	35	157
2	не склав	19	109	36	160
3	не склав	20	112	37	163
4	не склав	21	115	38	166
5	не склав	22	118	39	169
6	не склав	23	121	40	172
7	не склав	24	124	41	175
8	не склав	25	127	42	178
9	не склав	26	130	43	181
10	не склав	27	133	44	184
11	не склав	28	136	45	187
12	не склав	29	139	46	190
13	не склав	30	142	47	193
14	не склав	31	145	48	196
15	не склав	32	148	49	199
16	100	33	151	50	200

Для кожного вступника передбачається 50 тестових завдань. По кожному завданню передбачається 4 варіанти відповіді, з яких вступник повинен вибрати вірну. Максимальна кількість балів, які вступник може набрати за виконання тестових завдань становить 200 балів.

Приймальна комісія допускає до участі у конкурсному відборі для вступу на навчання на основі раніше здобутого ступеня вищої освіти «бакалавр» / освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» / ступеня вищої освіти «магістр», вступників, які при складанні фахового вступного випробування отримали не менше 100 балів.

Тривалість фахового вступного випробування – 1 година.

Зміст фахового вступного випробування в розрізі дисциплін

ДИСЦИПЛІНА «УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ»

Тема 1. Інноваційний менеджмент – його сутність і теоретичні основи

Сутність і завдання інноваційного менеджменту. Еволюція теоретичних засад інноваційного менеджменту. Класифікація інновацій. Життєвий цикл інновацій. Інновації, розвиток конкуренції та економічне зростання.

Сутність поняття «інновація». Особливості прийняття рішень в управлінні інноваціями. Інновації в теоріях економічного розвитку. Становлення теорії інноватики та її сучасні концепції. Сфера інноваційної діяльності. Основні чинники, що впливають на інноваційну діяльність. Поняття інноваційної інфраструктури та її склад. Притаманні властивості інноваційної інфраструктури.

Тема 2. Технологія, методи і прийоми інноваційного менеджменту

Джерела інноваційних можливостей та особливості прийняття рішень в інноваційному менеджменті. Особливості прийняття рішень в інноваційному менеджменті. Методи прогнозування і генерування інноваційних ідей. Методологія створення продуктових інновацій. Методологічні підходи до створення процесних інновацій. Технологія НДДКР. Сутність, етапи, технологія науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт. Стадії розроблення конструкторської документації та етапи виконання робіт. Організація проектування інновації. Організаційна підготовка виробництва інноваційних продуктів. Методи розрахунку бюджету науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт. Собівартість науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт.

Тема 3. Організаційні форми інноваційної діяльності

Ринкові суб'єкти інноваційної діяльності. Організаційні структури підтримки інноваційного підприємництва. Організаційні форми інтеграції науки і виробництва

Принципи організації інноваційних процесів за циклом «дослідження - виробництво - дифузія - комерціалізація». Види наукових, проектних та інноваційних організацій. Роль академічного та освітянського секторів. Зміст понять «технопарк», «технополіси», «інкубатор інновацій».

Організація виконання НДДКР і інформаційне забезпечення інноваційних процесів. Організація впровадження й трансферту наукових інновацій. Малий інноваційний бізнес, життєвий цикл і тенденції розвитку. Особливості менеджменту в наукових організаціях і малих інноваційних підприємствах.

Інноваційні венчурні фонди. Роль венчурного бізнесу в розвитку інноваційної діяльності.

Науково-технічне співробітництво. Форми інтеграції науки і виробництва. Конкуренція та кооперація в галузі сучасних інноваційних технологій. Види виробничої та технологічної - кооперації.

Тема 4. Стратегічний аспект управління інноваційним розвитком

Розроблення інноваційної стратегії. Формування інноваційної політики організації. Взаємообумовленість інноваційної стратегії та інноваційної політики організації

Стратегічне управління інноваційним розвитком організації. Стратегія нововведень і їхня класифікація. Взаємообумовленість інноваційної політики та стратегії нововведень організації. Особливості розроблення, впровадження та реалізації стратегії нововведень.

Планування інноваційної діяльності. Продуктово-тематичне, техніко-економічне, оперативно-календарне планування інновацій.

Вплив структури управління на інноваційні можливості організації. Узгодження організаційної структури управління із стратегією нововведень.

Мотиваційний механізм інноваційної діяльності. Форми та методи стимулювання інноваційної діяльності. Організаційно-економічні форми стимулювання інноваційної активності працівників.

Тема 5. Планування інноваційної діяльності

Продуктово-тематичне планування інновацій. Планування програм і заходів оновлення продукції. Планування організаційно-технічного розвитку підприємства. Техніко-економічне планування інноваційної діяльності

Сутність планування інновацій. Система внутрішньо фірмового планування інновацій. Види планування інновацій на підприємстві. Процеси внутрішньо фірмового планування інновацій. Методи внутрішньо фірмового планування інновацій. Прогнозування забезпечення інновацій. Прогнозування соціальних та екологічних ефектів і наслідків інновацій. Роль малого бізнесу як «пілотного виробництва в інноваційному менеджменті».

Тема 6. Управління персоналом в інноваційній організації

Особливості і принципи управління персоналом. Режими роботи в інноваційних наукових організаціях. Кадрове планування інноваційної організації. Оплата праці в інноваційній організації. Складові і принцип дії мотиваційного механізму інноваційної діяльності. Форми і методи стимулювання інноваційної діяльності. Стимулювання вищого менеджменту організації до інноваційної діяльності. Організаційно-економічні форми стимулювання інноваційне активної поведінки працівників.

Тема 7. Управління інноваційним проектом

Сутність, основні види інноваційних проектів і особливості управління ними. Життєвий цикл проекту. Управління реалізацією проекту. Контролювання і регулювання розвитку проекту. Організаційні форми управління проектом. Лінійно-програмна форма управління. Координаційне управління. Матрична форма управління.

Проектно-цільове управління. Формування проектної команди і управління її розвитком: головуючий (менеджер проекту), генератор ідей, організатор, аналітик, комунікатор - добувач інформації, координатор команди, контролер-фінішер, оформлювач рішень. Порядок завершення проекту. Управління проектними ризиками

Інноваційний проект: поняття та основні види. Життєвий цикл інноваційного проекту. Фінансування інноваційного проекту.

Управління реалізацією інноваційних проектів. Ресурсне забезпечення інноваційного проекту. Інформаційне забезпечення. Інвестиційне забезпечення.

Тема 8. Ефективність інноваційної діяльності підприємства

Принципи вимірювання і показники ефективності інноваційної діяльності. Ефективність витрат на інноваційну діяльність. Економічна ефективність впровадження нововведень. Оцінка технічного рівня виробництва і нововведень. Характеристика результатів інноваційної діяльності і вихід на ринок технологій.

Ефективність інноваційної діяльності. Характеристика результатів і ефективність витрат на інноваційну діяльність. Інноваційна діяльність як об'єкт інвестування.

Обґрунтування економічної ефективності інноваційного проекту. Критерії інвестиційної привабливості та оцінки інноваційних проектів. Методи оцінки інноваційних проектів. Аналіз інноваційних проектів в умовах невизначеності. Оцінка впливу невизначеності на ефективність інноваційного проекту. Врахування проектних ризиків в оцінці ефективності інноваційних проектів.

Тема 9. Глобальні науково-технічні та інформаційні комунікації в інноваційній сфері

Науково-технічні комунікації. Інформаційне суспільство й нова економіка. Інформаційні потреби основних учасників інноваційного процесу.

Характерні риси і ознаки інформаційного суспільства. Концепція «нової економіки». Порівняння «старої» й нової економіки. Проблеми інформаційного забезпечення інновацій

Рекомендована література

1. Балабанов И.Т. Инновационный менеджмент. Москва : Минск, 2010. 303 с.

2. Василенко В.О., Шматько В.Г. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. Київ : ЦУЛ, Фенікс, 2008. 440с.
3. Инновационный менеджмент : Учебник / Под ред. С. Д. Ильенковой. Москва : ЮНИТИ, 2007. 306 с.
4. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2010. 504 с.
5. Микитюк П.П. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. Тернопіль : Економічна думка, 2011. 295 с.
6. Стадник В.В., Йохна М.А. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. Київ : Академвидав, 2006. 464 с.
7. Инновационный менеджмент : учебник для вузов / С.Д. Ильенкова и др. Москва : Банки и биржи, ЮНИТИ,2007. 327 с.
8. Боровский А. Б., Боровский Б. И. Управление инновациями : учебн. пособ. Симферополь : ТИПП, 2011. 434 с.
9. Василенко В. О. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, Фенікс, 2003. 440 с.
10. Власова А.М. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 1997. 584 с.
11. Власова А. М., Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2007. 92 с.
12. Мазоренко Д. І. Інноваційні агро технології : монографія. Харків : ХНТУСГ. 2007. 185 с.
13. Микитюк П. П. Інноваційна діяльність : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2009. С.112-117.
14. Черваньов Д. М. Менеджмент інвестиційної діяльності підприємств : навч. посіб. Київ : Знання-Прес, 2003. 622 с.

ДИСЦИПЛІНА «УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

Тема 1. Управління персоналом у системі менеджменту організацій

Роль та значення управління персоналом як науки. Людина як суб'єкт і об'єкт управління персоналом. Орієнтація персоналу на корпоративну культуру. Особливості та роль персоналу в досягненні конкурентоспроможності сучасних організацій. Проблеми та тенденції у кадровому менеджменті успішних компаній.

Управління персоналом як специфічна функція менеджменту. Зміст понять «трудові ресурси», «персонал», «трудовий потенціал» «кадри». Системний підхід до управління персоналом організації. Основні елементи (підсистеми) управління персоналом.

Етапи історичного розвитку управління персоналом. Аналіз сучасних концепцій і теорій управління персоналом. Зміст концепцій «управління кадрами», «управління персоналом», «менеджмент персоналу», «управління людськими ресурсами». Особливості управління персоналом у закордонних компаніях: можливості використання досвіду.

Тема 2. Управління персоналом як соціальна система

Характерні риси особистості, що пов'язані з її поведінкою в організації. Поняття особистості. Ціннісна орієнтація працівника. Індивід й індивідуальність: спільне та відмінне персоналу. Класифікація персоналу за категоріями та її характеристика: виробничий персонал (робітники) та управлінський персонал (службовці), зміст виконуваних функцій та основні категорії в організаціях різних сфер діяльності.

Основні характеристики персоналу організації. Чисельність та структура персоналу організації. Нормативна, фактична облікова та середньооблікова чисельність працівників організації. Структура персоналу: організаційна, соціальна, штатна, рольова, функціональна.

Співвідношення та зміст понять «професія», «спеціальність», «кваліфікація», «посада». Вимоги до професійно-кваліфікаційного рівня працівників. Компетентність і компетенції працівника. Види компетенцій та їх рівні. Професійна компетентність і

професійна придатність.

Тема 3. Кадрова політика і стратегія управління персоналом організації

Поняття та значення кадрової політики в організації. Фактори, що впливають на формування кадрової політики та умови її реалізації. Класифікація типів кадрової політики за основними ознаками. Зміст кадрової політики на різних етапах життєвого циклу організації.

Етапи розробки (проектування) кадрової політики та їх зміст: нормування, програмування та моніторинг персоналу. Розробка та реалізація кадрової політики у концептуальних кадрових документах. Правова база для здійснення сучасної кадрової політики (зміст та протиріччя).

Сутність стратегії управління персоналом. Основні типи кадрової стратегії. Взаємозв'язок стратегії розвитку організації, стратегії управління персоналом та кадрової політики. Механізм розроблення та реалізації стратегії управління персоналом. Прогнозування в роботі з персоналом як основа розроблення кадрової стратегії.

Тема 4. Кадрове планування в організаціях

Поняття кадрового планування. Мета та завдання планування роботи персоналом на підприємстві. Види планування: стратегічне, тактичне, операційне (поточне). Фактори, що впливають на визначення потреб у персоналі. Поняття маркетингу персоналу та його функції.

Методи визначення потреб підприємства у персоналі. Характеристика методів планування персоналу. Планування чисельності персоналу за категоріями посад: основна та додаткова потреби у персоналі. Аналіз внутрішніх та зовнішніх джерел майбутніх потреб у персоналі. Способи нормування ресурсів.

Оперативний план роботи з персоналом в організації. Індивідуальний план працівника. Структура інформації про персонал.

Тема 5. Організація набору та відбору персоналу

Зміст процесу набору та наймання працівників. Основні джерела інформації про вакансії. Визначення вакантних місць. Формування вимог до претендентів. Професіограма: модель співробітника і модель посади. Залучення персоналу: створення бази даних кваліфікованих кандидатів для відбору. Характеристика джерел залучення кандидатів. Роль кадрових агентств.

Професійна орієнтація та профорієнтаційна робота. Методи та форми професійної орієнтації. Профорієнтація: суть і завдання, організація роботи. Методи управління професійною орієнтацією працівників. Зарубіжний досвід.

Моделі та методи відбору працівників. Критерії відбору працівників. Загальні процедури найму персоналу в організаціях. Етапи відбору кадрів. Професійний відбір персоналу. Первинний відбір. Техніка проведення телефонної розмови з приводу працевлаштування. Анкетування. Правила проведення інтерв'ю з представниками різних рівнів управління організації. Види співбесід. Довідки про кандидата. Співбесіда з керівником підрозділу. Аналізування та оцінювання індивідуальних відмінностей претендентів, їх зіставлення. Випробування. Рішення про найм.

Трудова адаптація та її види: організаційна, соціально-психологічна, професійна, психофізіологічна. Первинна та вторинна адаптація. Вхідження та інтеграція. Швидкість трудової адаптації та фактори, що її зумовлюють. Керівна і виховна роль керівника та менеджера персоналу. Інструктаж. Наставництво.

Тема 6. Організування діяльності та функції служб персоналу

Призначення та роль сучасних служб персоналу в організації. Стан, проблеми і тенденції розвитку кадрових служб. Основні функції та відповідальність кадрових служб. Статус, організаційна побудова та принципи розподілу повноважень між працівниками кадрових служб.

Ролі та функції менеджера з персоналу в організації роботи кадрової служби. Вимоги до ділових, професійних та особистісних рис менеджера з персоналу.

Інформаційне та методичне забезпечення служби персоналу. Автоматизовані програми з управління персоналом. Основні регламентуючі документи в організації діяльності кадрових служб. Організація обліку та звітності з персоналу. Заходи з охорони та безпеки кадрової інформації в організації.

Тема 7. Формування колективу організації

Колектив як соціальна група. Ознаки колективу: єдність мети, умовна відокремленість, організаційна та територіальна єдність. Функції колективу та його різновиди в організації. Роль керівника та менеджера з персоналу у формуванні колективу. Види структур трудового колективу: функціональна, професійно-кваліфікаційна, соціально-демографічна, вікова, соціально-психологічна, соціально-класова.

Колектив як вища форма внутрішньої організації групи. Ознаки колективу. Принципи та етапи процесу створення трудовою колективу. Роль корпоративної культури у формуванні колективу організації: норми, цінності, традиції. Формальна і неформальна структура трудового колективу. Типи формальних груп в організації. Фактори утворення неформальних груп та основні ознаки їх існування. Різновиди малих груп в управлінні персоналом. Чинники ефективної роботи групи. Специфіка жіночих колективів.

Тема 8. Згуртованість та соціальний розвиток колективу

Згуртованість колективу: сутність і стадії. Особливості управління персоналом на етапах розвитку колективу. Колективи згуртовані, розчленовані та роз'єднані. Фактори, що впливають на згуртованість колективу. Поняття про команду та командну роботу в управлінні персоналом. Колектив і команда: спільне та від'ємне.

Соціально-психологічні особливості колективу як об'єкта управління. Психологічна сумісність членів колективу та чинники, що її обумовлюють. Соціальні ролі особистості. Вимоги до психологічних якостей працівників і керівників сучасних організацій. Методи вивчення соціально-психологічного клімату в колективі.

Сутність і значення соціального розвитку колективу. Зміст, етапи розробки проекту, затвердження та реалізація плану соціального розвитку. Характеристика основних розділів і документальне відображення. Методи збирання соціальної інформації.

Тема 9. Оцінювання персоналу в організації

Оцінювання персоналу в сучасній організації. Сутність та різновиди оцінювання персоналу за цілями. Критерії та методи оцінювання персоналу. Якісні, кількісні та комбіновані методи ділового оцінювання працівників організації.

Основні принципи ефективного ділового оцінювання працівників. Оцінювання якості роботи різних категорій персоналу. Методи оцінювання управлінського персоналу: за діловими якостями, за складністю виконуваних функцій, за результатами та цілями діяльності.

Критерії та різновиди ділового оцінювання керівників: оцінювання результатів основної та другорядної діяльності, оцінювання поведінки в колективі, виконання функцій з управління колективом та оцінювання результатів роботи підлеглих. Показники оцінювання різних категорій посад керівників.

Основні критерії оцінювання спеціалістів: рівень кваліфікації, творчість і винахідливість, ініціативність, виконавська і трудова дисципліна. Оцінювання робітників і службовців: рівень кваліфікації, виконавська і трудова дисципліна, якісні показники роботи. дотримання правил техніки безпеки тощо.

Атестування персоналу: сутність та види. Призначення та зміст атестаційної комісії. Організація та порядок проведення атестації персоналу. Зміст атестації для різних категорій персоналу. Документальне супроводження атестації. Використання результатів атестації персоналу.

Тема 10. Управління розвитком і рухом персоналу організації

Загальний і професійний розвиток персоналу. Сутність та завдання професійного розвитку персоналу. Виявлення та аналізування потреб персоналу. Навчання персоналу. Програми підготовки персоналу. Професійна підготовка, підвищення кваліфікації,

перепідготовка. Післядипломна та додаткова освіта. Стажування. Зміст понять «самоосвіта», «саморозвиток». Перспективи професійного зростання в Україні.

Поняття про трудову кар'єру та службове зростання. Планування та управління службовою кар'єрою працівників. Моделі кар'єри: горизонтальна та вертикальна. Фактори, що визначають напрям та швидкість кар'єри. Створення відповідних умов для кар'єрного зростання працівників.

Управління мобільністю кадрів. Аналізування потреб та оцінка плану розвитку персоналу. Планування та підготовка кадрового резерву. Формування списку кадрового резерву за категоріями персоналу. Особливості підготовки резерву управлінських кадрів. Ротація кадрів як форма руху і підвищення кваліфікації працівників. Переміщення, переведення на іншу посаду, роботу. Суміщення професій.

Види кадрових нововведень. Інноваційний потенціал працівника.

Тема 11. Управління процесом вивільнення персоналу

Причини та фактори вивільнення персоналу. Процедура звільнення. Соціальні та виробничі критерії вибору працівників на звільнення. Соціальні гарантії. Особливості виходу працівників на пенсію як форма звільнення. Поняття та значення абсентеїзму.

Управління плинністю кадрів та фактори, що їх зумовлюють. Показники абсолютні та відносні. Типові порушення трудової та виконавської дисципліни, причини їх виникнення. Несчасні випадки. Дисциплінарний вплив. Розробка заходів із регулювання плинності персоналу.

Управління якістю трудового життя працівників організації. Управління безпекою персоналу: техніка безпеки та охорони здоров'я працівників в організації. Профілактичні та протиепідемічні заходи в управлінні персоналом на підприємстві.

Тема 12. Соціальне партнерство в організації

Соціальне партнерство як засіб узгодження інтересів роботодавця і працівників. Механізм функціонування системи соціального партнерства: функції і завдання, законодавча база. Інтереси роботодавця і працівників: спільність і розбіжність, імовірність виникнення і загострення конфліктів.

Колективний договір як засіб зміцнення соціального партнерства. Сторони та зміст колективного договору. Порядок укладання та реєстрації колективного договору. Строк чинності колективного договору та контроль за його виконанням.

Регулювання соціально-трудових відносин в організації. Громадські організації. Роль профспілкової організації у представництві інтересів найманих працівників.

Тема 13. Ефективність управління персоналом

Система економічних, соціальних та організаційних показників управління персоналом: сутність та зміст. Критерії ефективності управління персоналом. Комплексна оцінка ефективності управління персоналом: сутність, переваги та недоліки у застосуванні. Методи оцінювання ефективності результатів роботи персоналу.

Взаємозалежність ефективності діяльності підприємства та результатів роботи персоналу. Показники оцінювання ефективності діяльності підрозділів з управління персоналом. Ефективність витрат на персонал. Роль кадрового аудиту та кадрового консультування в підвищенні ефективності управління персоналом.

Рекомендована література

1. Балабанова Л. В., Сардак О. В. Управління персоналом : навч. посіб. Київ : ВД «Професіонал», 2006. 512 с.
2. Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Київ : «Кондор». 2003. 296 с.
3. Менеджмент персоналу. Практикум: навч. посіб. / за ред. О. І. Сердюк. Полтава : ПДАА, 2012. 344 с.
4. Михайлова Л. І. Управління персоналом : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 248 с.

5. Савченко В.А. Управління розвитком персоналу : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2002. 351 с.
6. Виноградський М. Д., Беляєва С. В., Виноградська А. М., Шканова О. М. Управління персоналом : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 504 с.
7. Збрицька Т. П., Савченко Г. О., Татаревська М. С. Управління розвитком персоналу : навч. посіб. / За заг. ред. М. С. Татаревської. Одеса : Атлант, 2013. 427 с.
8. Хміль Ф. І. Управління персоналом : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Академвидав, 2006. 488 с.

ДИСЦИПЛІНА «МЕНЕДЖМЕНТ»

Тема 1. Сутність, роль та методологічні основи менеджменту.

Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності. Сутність категорій «управління» та «менеджмент». Управлінські відносини як предмет менеджменту. Спільне та відмінне між менеджером та підприємцем. Рівні управління, групи менеджерів. Існуючі парадигми менеджменту.

Методи досліджень: діалектичний, конкретно-історичний, системний підхід; моделювання: вербальне, фізичне, аналогове, математичне; науковий, експертний, соціологічні методи: анкетування, інтерв'ювання, тестування.

Тема 2. Закони, закономірності та принципи менеджменту.

Закони та закономірності менеджменту: закон відповідності систем цілям; закон відповідності організації системи зовнішньому середовищу; закон інтеграції управління; закон економії часу; закон інерції системи; закон еластичності системи; закон безперервного вдосконалення системи.

Сутність, природа та роль принципів менеджменту в досягненні мети організації. Класифікація принципів менеджменту. Принципи цілеспрямованості. Принцип ієрархічності. Принцип динамічної рівноваги. Принцип економічності управління. Принцип урахування інтересів. Взаємозв'язок між принципами менеджменту.

Тема 3. Історія розвитку менеджменту.

Передумови виникнення науки управління. Класичні теорії менеджменту: школа наукового управління; класична (адміністративна) школа управління; школа людських відносин; школа поведінських наук; емпірична школа, школа «соціальних систем», нова школа. Характеристика інтегрованих підходів до управління: процесний підхід; системний підхід; ситуаційний підхід.

Розвиток управлінської науки в Україні. Особливості формування сучасної моделі менеджменту в Україні.

Тема 4. Організація як об'єкт управління.

Поняття організації. Ознаки організації. Внутрішнє середовище організації, взаємозв'язок внутрішніх змін. Різновиди організації: органістичні та механістичні, прості та складні, формальні та неформальні. Загальні риси організацій: ресурсний, вертикальний та горизонтальний поділ праці, залежність від зовнішнього оточення, об'єктивність управління, структуризація.

Організація як відкрита динамічна система: керуюча та керована підсистеми. Ефекти синергії. Модель організації як відкритої системи: параметри «входу», процес перетворення, параметри «виходу».

Зовнішнє середовище організації: фактори прямої та непрямой дії. Загальні характеристики зовнішнього середовища: об'єктивність, взаємозв'язок факторів, складність, динамічність, невизначеність. Оцінка факторів зовнішнього середовища. Еволюція організації. Концепції життєвого циклу організації.

Тема 5. Функції та технологія менеджменту.

Поняття функцій менеджменту. Функції менеджменту як види управлінської діяльності. Особливості формування функцій менеджменту. Класифікація та характеристика функцій менеджменту. Загальні (основні), конкретні (спеціальні) функції менеджменту. Динамічний взаємозв'язок конкретних і загальних функцій. Механізм реалізації конкретних функцій менеджменту на засадах використання загальних.

Процес управління як сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих функцій, методів, управлінських рішень та інших категорій менеджменту.

Мета управлінського процесу, його учасники, предмет, засоби здійснення. Управлінський цикл. Управлінські процедури: ціле визначення, інформаційне забезпечення, аналітична діяльність, вибір варіанту дій, реалізація рішень, зворотній зв'язок. Особливості процесу управління: безперервність, нерівномірність, циклічність, послідовність, мінливість, стійкість.

Тема 6. Планування як загальна функція менеджменту.

Сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їхній взаємозв'язок.

Основні елементи системи планування. Етапи процесу планування: визначення місії та цілей, оцінка сильних та слабких боків організації, розроблення стратегії. Базові стратегії. Оперативне планування на засадах застосування адміністративних та економічних важелів. Тактика, політика, процедура, правила. Загальна характеристика бізнес-планування.

Поняття місії в управлінні та класифікація цілей організації. Ієрархічна підпорядкованість, субординація цілей організації. Традиційний процес постановки цілей. Концепція управління за цілями.

Тема 7. Організаційна діяльність як загальна функція менеджменту.

Сутність організаційної діяльності та її місце в системі управління. Поняття та складові організаційної діяльності.

Повноваження, обов'язки, відповідальність. Процес делегування повноважень і відповідальності. Типи повноважень: лінійні, функціональні. Вертикальна координація: прямий контроль, стандартизація. Горизонтальна координація: взаємні комунікації, тимчасові робочі групи, комісії. Департаменталізація. Взаємодія та взаємовплив структур організації. Сутність організаційної структури управління та їх роль в досягненні мети. Елементи структури. Види організаційних структур управління. Лінійні та функціональні організаційні структури управління. Комбіновані організаційні структури управління. Єдиноначальність: поняття, сутність. Централізація та децентралізація.

Принципи побудови організаційних структур управління. Фактори, які впливають на формування організаційної структури. Критерії оцінки організаційної структури управління. Методи вибору організаційної структури управління. Проектування організаційних структур управління. Формування структурних елементів.

Тема 8. Мотивування як загальна функція менеджменту.

Значення людського фактора в управлінні організацією. Психологічні та фізіологічні особливості працівника. Поняття мотивування. Принципи врахування інтересів у мотивації. Взаємозв'язок потреб, спонукань, цілей і заохочень працівника у процесі мотивації. Теорії та моделі процесів мотивування: змістовний та процесний підходи. Співставлення теорій мотивування. Засоби мотиваційного впливу. Стимулювання праці: цілі, принципи, види, форми.

Тема 9. Контролювання як загальна функція менеджменту.

Поняття контролю та його місце в системі управління. Принципи і цілі функцій контролювання. Етапи процесу контролювання: формування стандартів вимірювання, порівняння фактичного виконання зі стандартами, оцінка та регулювання. Модель процесу контролювання. Процес контролювання. Зворотній зв'язок при контролі. Види управлінського контролю.

Тема 10. Методи менеджменту.

Сутність та класифікація методів менеджменту. Методи менеджменту як сукупність способів впливу керуючої системи управління на керовану. Економічні методи менеджменту. Адміністративні методи менеджменту. Соціально-психологічні методи менеджменту. Методи менеджменту як результат виконання функцій менеджменту. Механізм взаємодії методів, принципів та функцій менеджменту.

Тема 11. Управлінські рішення.

Сутність управлінських рішень. Управлінське рішення як результат управлінської діяльності. Класифікація управлінських рішень. Умови прийняття управлінських рішень. Фактори, що впливають на процес прийняття управлінських рішень. Моделі прийняття управлінських рішень. Взаємозалежність рішень. Підходи до прийняття рішень. Різновиди технологій прийняття рішень. Якість управлінських рішень.

Тема 12. Інформація та комунікації в менеджменті.

Поняття та характеристика комунікацій. Різновиди „внутрішніх” та „зовнішніх” комунікацій. Перешкоди в комунікаціях. Зворотній зв'язок у процесі комунікацій. Засоби комунікацій, їх переваги та недоліки.

Комунікаційний процес, елементи та етапи процесу. Моделі комунікаційного процесу. Організація комунікаційного процесу. Комунікаційні перевантаження.

Інформація, її види та роль в менеджменті. Носії інформації. Класифікація інформації. Вимоги, які пред'являються до інформації

Тема 13. Керівництво та лідерство.

Поняття та загальна характеристика лідерства. Керівництво як об'єднувальна функція менеджменту. Основні фактори та визначальні аспекти керівництва. Основи керівництва: вплив, лідерство, влада. Адаптивне керівництво. Влада як елемент примушення. Форми впливу та влади. Теорії лідерства. Типологія лідерів. Поняття стилю керівництва та континууму стилів керівництва. Характеристика та класифікація стилів керівництва. Фактори та передумови формування стилів керівництва. Критерії оцінки стилю менеджера. Особливості національних систем керівництва.

Загальна характеристика моделі сучасного менеджера.

Тема 14. Відповідальність та етика в менеджменті.

Сутність відповідальності та етики в менеджменті.

Зміст юридичної відповідальності: дотримання конкретних державних законодавчих актів, інструкцій, норм тощо. Соціальна відповідальність як добровільна реакція на соціальні проблеми суспільства з боку організації.

Перевага та недоліки соціальної відповідальності. Сутність та значення соціальної поведінки. Етична поведінка як сукупність вчинків та дій людей.

Причини неетичної поведінки.

Заходи щодо забезпечення етичної поведінки.

Тема 15. Організаційні зміни та ефективність менеджменту.

Сутність та основні параметри організаційних перетворень. Організаційні зміни та управління ними. Моделювання процесу організаційних перетворень. Опір змінам. Система подолання опору організаційних змін.

Сутність результативності та ефективності менеджменту. Економічна, організаційна та соціальна ефективність управління.

Показники економічної, організаційної та соціальної ефективності управління, їх склад і методи визначення.

Комплексний підхід до удосконалення управління організаціями.

Рекомендована література

1. Бай С.І. Менеджмент організацій. Київ: КНТЕУ. 2008. 174 с.
2. Басовский Л. Е. Менеджмент: учеб. пособ. Москва : ИНФРА-М, 2007. 216 с.

3. Бесєдін М.О., Нагаєв В.М. Основи менеджменту: оціночно-ситуаційний підхід (модульний варіант): підручник. Київ: ЦНЛ, 2005. 496 с.
4. Василенко В.В. Теорія та практика розробки управлінських рішень: навч. посіб. Київ: ПУЛ, 2002. 420 с
5. Виханський О.С., Наумов А.И. Менеджмент: учебник. 3-е изд. Москва : Гардарики, 2000. 528 с.
6. Герчикова И.Н. Менеджмент : учебник. Москва : ЮНИТИ, 2005. 501 с.
7. Гудзинський О. Д., Судомир С. М., Гуренко Т. О. Менеджмент підприємницької діяльності : навч. посіб. Київ : ПК ДСЗУ, 2010. 321 с.
8. Завадський Й.С. Менеджмент:Management: підруч. для студ. вищ. економ. навч. закл. У 3-х томах. Т.1. Київ: УФІМіБ, 2002. 542с.
9. Завадський Й.С. Менеджмент: Management підруч. для студ. вищ. економ. навч. закл. У 3-х томах. Т.2. Київ : Видавництво Європейського університету, 2002, 640с.
10. Кожушко Л. Ф., Кузнецова Т. О. Менеджмент : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2010. 346 с.
11. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Основи менеджменту: підручник. Вид. 2-ге, випр. і доп. Київ : Академвидав, 2007. 464 с.
12. Лепейко Т. І., Миронова О. М. Менеджмент : навч. посіб. Харків : Вид. ХНЕУ, 2010. 204 с.
13. Менеджмент: навч. посіб. / за ред. С.І. Михайлова. Вінниця: НОВА КНИГА, 2006. 416 с.
14. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: Пер. с англ. Москва : Дело, 2003. 702 с.
15. Осовська Г.В., Осовський О.А. Основи менеджменту: підручник. Видання 3-є, перероблене і доповнене. Київ: «Кондор», 2006. 664 с.
16. Охріменко А.Г. Основи менеджменту: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 130 с.
17. Пилипенко С.М., Пилипенко А.А., Оленко В.І. Менеджмент : навч. посіб. Харків: Вид. ХДЕУ. 2002. 208 с.
18. Потьомкін С. К., Козлова І. М., Яндола К. О. Менеджмент : навч. посіб. Харків : ХНЕУ, 2009. 276 с.
19. Рудьєв В.А., Гуткевич С.О. Менеджмент : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 312 с.
20. Стадник В. В., Йохна М. А. Менеджмент : підручник. 2-ге вид., випр. і допов. Київ : Академвидав, 2010. 472 с.
21. Туленков М. В. Сучасні теорії менеджменту : навч. посіб. Київ : Каравела, 2007. 304 с.
22. Хміль Ф. І. Основи менеджменту : підручник Київ : Академвидав, 2003. 608 с.
23. Хмурова В. В. Менеджмент підприємницької діяльності : навч. посіб. Київ : КНУТД, 2011. 247 с.

ДИСЦИПЛІНА «ОПЕРАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Тема 1. Типи операцій, операційний цикл, галузеві особливості операційних функцій

Сутність понять «операції», «операційний цикл». Основні категорії і поняття операційного менеджменту. Методологічні основи операційного менеджменту.

Завдання операційного менеджменту. Значення операційного менеджменту в професійній підготовці менеджерів.

Тема 2. Операційна система та складові підсистеми

Сутність операційної (виробничої) системи. Модель організації як операційної системи. Процесний підхід до операційного менеджменту. Статична модель операційної системи.

Переробна підсистема; підсистема забезпечення; підсистема планування і контролю операційної системи.

Проектування і використання операційних систем. Аграрні операційні системи. Ефективність операційної системи.

Тема 3. Стратегічне, тактичне та оперативне планування операцій

Місія (завдання організації). Стратегія. Основні концепції стратегії. Загальна стратегія підприємства. Корпоративна стратегія. Функціональні стратегії. Маркетингова стратегія, фінансова стратегія. Тактика.

Розробка операційного процесу. Рішення стосовно інфраструктури. Визначні особливості (операційні пріоритети). Ключові зовнішні та внутрішні фактори. Стратегічні рішення. Нові операційні стратегії. Операційний менеджмент з позицій життєвого циклу. Основні цілі розвитку операційної (виробничої) стратегії. Традиційні операційні (виробничі) стратегії. Стратегії, що ґрунтуються на якості. Стратегії, що ґрунтуються на часі.

Вибір та обґрунтування цілей і операційних стратегій. SWOT-аналіз. Матриця оцінки господарського портфелю організації. Оцінка конкурентного статусу підприємства та його потенціалу.

Сутність планування операцій. Стратегічне планування операцій. Місце операційної стратегії в системі менеджменту організації. Маркетингові стратегії, пов'язані з різними типами операцій. Тактичне та оперативне планування.

Тема 4. Оперативне управління та диспетчерування виробництва

Сутність оперативного управління виробництвом. Загальний процес оперативного управління виробництвом. Вимоги до системи показників оцінки ефективності оперативного управління. Система оперативного управління підприємством. Оперативне планування. Сутність і завдання виробничої диспетчеризації. Організація проведення диспетчерської наради.

Оперограми в оперативному управлінні. Принципова схема оперативного контролю. Рекомендований розпорядок роботи диспетчерської служби на літній період. Рекомендований розпорядок роботи диспетчерської служби на зимовий період. Диспетчерські наради.

Тема 5. Управління матеріально-технічним забезпеченням

Схеми операційних процесів у землеробстві. Організація операційних процесів на польових роботах. Проектування технологічних операцій у землеробстві. Проектування операційних процесів вирощування сільськогосподарських культур. Прогресивні технології вирощування сільськогосподарських культур. Основні операційні процеси у тваринництві.

Сіткове планування.

Тема 6. Управління запасами залежного та незалежного попиту

Принцип безперервності. Принцип поточковості. Принцип ритмічності операцій. Пропорційність. Принцип синхронності. Принцип паралельності. Принцип прямоточності. Принцип узгодженості операцій в часі та просторі. Принцип впорядкованості руху предметів. Принцип максимального завантаження у всіх ланках операційного процесу.

Принцип запасу ресурсів. Комплексність. Принцип сумісності. Концентрація. Спеціалізація. Принцип адаптації. Принцип запасу ресурсів. Енергетична безпека підприємства. Принцип екологічності та безпеки життєдіяльності.

Проблема узгодження принципів організації операційних процесів.

Управління запасами залежного попиту. Управління запасами незалежного попиту. Способи збільшення гнучкості виробництва.

Протягує календарне планування.

Тема 7. Розподіл та кооперація праці, класифікація робочих місць

Процес праці, її складові елементи та способи вивчення. Розподіл та кооперація праці. Види робочих місць та їх організація. Атестація та організація робочих місць.

Тема 8. Робоче середовище та умови праці. Режим роботи

Робоче середовище. Класифікація факторів, які можуть несприятливо впливати на здоров'я та працездатність. Вплив виробничих факторів на умови праці. Умови праці. Важкість праці, категорії важкості. Санітарно-гігієнічні фактори. Температура і вологість. Вентиляція, освітлення, Колір, Шум та вібрація.

Режим праці і втома. Працездатність людини та залежність її від режиму праці і відпочинку. Добовий режим праці і відпочинку. Тижневий режим праці і відпочинку.

Вахтовий метод роботи. Місячний та річний режими праці і відпочинку. Залежність продуктивності від зміни видів праці. Величини фізичних навантажень за фізіологічними показниками. Раціоналізація режимів праці і відпочинку. Соціально-економічна ефективність психофізіологічних і санітарно-гігієнічних заходів. Типові режими праці і відпочинку. Психогігієна розумової праці. Умови високої працездатності. Робочі місця службовців.

Тема 9. Соціотехнічний підхід до розробки операцій

Соціотехнічний підхід до розробки операцій. Біхевіористський підхід до планування трудового процесу. Збагачення трудового процесу. Формування робочих груп. Розробка і впровадження заходів з організації праці і визначення їх ефективності. Проектування і впровадження заходів з організації праці.

Визначення економічної ефективності заходів з удосконалення організації праці. Оцінка та опрацювання заходів щодо покращення умов праці на робочому місці. Розрахунок показників економічної ефективності заходів з організації праці. Економічна оцінка підвищення рівня індустріалізації операцій. Економічна оцінка підвищення рівня механізації трудомістких операцій.

Тема 10. Загальний менеджмент якості

Сутність якості. Проблеми якості в ретроспективі. Параметри якості. Фактори, що визначають якість. Наслідки низької якості. Витрати на якість.

Сучасні підходи до управління якістю. “Вчителі якості”. Європейська модель досконалості. Матриця Європейського фонду управління якістю. Логіка RADAR — Підхід, Застосування, Оцінка та Перегляд. Загальне управління якістю (TQM). Якість біля витоків.

Міжнародні стандарти якості ISO 9000. Державні стандарти України. Сертифікація.

Управління якістю транспортного процесу. Якість транспортних послуг. Оцінка рівня транспортного забезпечення. Контроль якості транспортного процесу.

Статистичний контроль якості.

Тема 11. Управління продуктивністю організації

Постійне удосконалення та вимоги до керівників організацій. Сутність процесу постійного удосконалення. Методи і прийоми процесу удосконалення. Удосконалення виробничих процесів.

Тема 12. Менеджмент проекту

Основні поняття управління проектами. Учасники проекту. Контроль за ходом виконання проекту. Організаційні структури управління проектами. Сітковий графік. Управління проектами.

Рекомендована література

1. Василенко В.О., Ткаченко Т.І. Виробничий (операційний) менеджмент : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2003. 532 с.
2. Гевко І.Б. Операційний менеджмент : навч. посіб. Київ: Кондор, 2005. 228 с.
3. Гэлловей Л. Операционный менеджмент: принципы и практика : навч. посіб. Санкт Петербург : Питер, 2001. 320 с.
4. Завадський Й.С. Управління сільськогосподарським виробництвом у системі АПК: підруч. Київ : Вища школа, 1992. 367 с.
5. Іванов М.М., Комазов П.В. Операційний менеджмент : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2012. 368 с.
6. Менеджмент і маркетинг : навч. посіб. / за ред. В.І. Перебийніса. Полтава : ФОП Говоров С.В., 2007. 344 с.
7. Операційний менеджмент : навч. посіб. / за ред. В. І. Перебийніса. Полтава: ПДАА, 2008. 664 с.
8. Стерлигова А.Н., Фель А.В. Операционный (производственный) менеджмент : Москва : Инфра-М, 2009. 187 с.
9. Стивенсон В.Дж. Управление производством : Москва : Лаборатория Базовых Знаний, БИНОМ, 1998. 928 с.
10. Сумець О.М. Основи операційного менеджменту Київ : ВД «Професіонал». 2004. 416 с.
11. Чейз. Р., Эквילайн Н., Якобс Р. Производственный и операционный менеджмент : 8-е издание. Москва : Издательский дом «Вильямс», 2001. 704 с.

ДИСЦИПЛІНА «СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ»

1. Еволюція розуміння і передбачення майбутнього організації.

Сутність і основні категорії стратегічного управління. Порівняльна характеристика стратегічного і нестратегічного управління. Зміст і структура стратегічного менеджменту: аналіз середовища; визначення місії та стратегічних цілей; вибір і оцінка стратегій; реалізація і контроль виконання стратегії. Рівні розробки стратегії в організації. Взаємозв'язок корпоративної, ділових, функціональних та операційних стратегій. Переваги і обмеження стратегічного управління.

2. Передумови застосування стратегічного управління в організаціях.

Суть і значення стратегічного управління. Вихідні поняття і ключові аспекти стратегічного управління. Концепція стратегії. Стратегія як сукупність цілей, методів і засобів найбільш суттєвих напрямів довгострокового розподілу ресурсів і розвитку організації. Теорія і принципи стратегічного управління.

3. Середовище господарської організації.

Внутрішнє оточуюче середовище. Діагностика змінюваності умов. Визначення агресивної стратегії підприємств і можливостей. Аналіз досягнутого рівня і перспектив розвитку колективу, виходячи з його стратегічної позиції. Аналіз сильних і слабких сторін колективу, можливостей його успішного розвитку, а також можливих труднощів. Оцінка наслідків реалізації задач стратегічного розвитку. Методи і прийоми аналізу проблем стратегічного розвитку.

4. Визначення конкурентоспроможності організації.

Основні поняття конкурентоспроможності підприємств. Визначення конкурентоспроможності методом, заснованим на теорії ефективної конкуренції. Оцінка конкурентоспроможності підприємств на основі визначення конкурентоспроможності товару. Оцінка конкурентної позиції підприємств методом конкурентних переваг.

5. Методи аналізу і прогнозування розвитку середовища організації.

Діагностика зовнішнього середовища непрямого і безпосереднього впливу. Оцінка конкурентного середовища. Аналіз привабливості галузі та визначення її перспектив. Аналіз впливу споживачів. Аналіз впливу партнерів та постачальників організації.

6. Стратегічне управління як реалізація цільового підходу.

Сутність, зміст виробничої стратегії, її зв'язок із загальною стратегією розвитку підприємства та іншими функціональними стратегіями. Завдання, що вирішуються в межах виробничої стратегії. Стратегічні цілі у сфері виробництва. Економічне обґрунтування виробничої стратегії. Варіанти виробничої стратегії. Стратегія використання наявного виробничого потенціалу. Стратегія створення нового виробництва. Стратегія змін у технологічному процесі. Стратегія відновлення організації виробничого процесу. Стратегія підвищення якості продукції. Стратегія матеріально-технічного постачання. Стратегія управління запасами. Стратегія підвищення продуктивності виробництва. Фактори, що впливають на вибір стратегії виробництва. Процес реалізації виробничої стратегії. Оперативно-календарне планування в одиночному, серійному та масовому виробництві.

7. Мета в стратегічному управлінні.

Поняття місії, як філософії і призначення смислу існування організації. Роль місії в управлінському процесі. База для розробки місії. Цілі і стратегічні критерії. Система цілей підприємства. Цілі довгострокового розвитку. Вплив зовнішнього середовища на формування цілей. Соціальна роль підприємства. Оцінка основних цілей: збалансування, зростання, збільшення масштабу довгострокової і короткострокової прибутковості та досягнення їх балансу.

8. Сутність стратегії та «стратегічного набору».

Ланцюг цінностей як інструмент стратегічного аналізу. Види конкурентних стратегій. Шляхи досягнення конкурентних переваг стратегії лідерства за витратами. Стратегія широкої диференціації. Стратегія оптимальних витрат. Стратегія упередження. Позиції підприємств АПК в конкурентному середовищі.

9. Сутність стратегічного планування.

Особливості стратегічного планування. Мета та принципи стратегічного планування. Моделі стратегічного планування. Зміст і структура стратегічного планування.

10. Стратегічні плани, проекти і програми.

Роль та значення стадії реалізації в процесі стратегічного управління. Завдання керівництва в процесі реалізації стратегії. Розподіл ресурсів і фокусування на стратегічних задачах. Фінансове планування і бюджетування в процесі реалізації стратегічного набору. Корпоративна культура і її роль у реалізації стратегії. Стратегічне лідерство і подолання опору змінам. Контроль реалізації стратегії.

11. Організаційне забезпечення стратегічного управління.

Сутність і роль організаційної структури в системі стратегічного управління. Показники ефективності організаційної структури управління. Стратегічні переваги і недоліки різних типів організаційних структур управління: лінійної, функціональної, лінійно-функціональної, дивізійної, матричної, конгломератної. Порядок приведення організаційної структури управління відповідно до нової стратегії підприємства. Напрями удосконалення організаційних структур управління.

12. Фінансово-економічні аспекти реалізації стратегічних планів і програм.

Економічна сутність, роль і принципи розробки фінансової стратегії. Фактори, що впливають на фінансову стратегію підприємства. Складові фінансової стратегії. Етапи процесу розробки і реалізації фінансової стратегії. Система операційних фінансових стратегій: стратегії управління активами; стратегії управління капіталом; стратегії управління грошовими потоками; стратегії управління фінансовими ризиками; стратегія антикризового фінансового управління.

Рекомендована література

1. Ковальчук М. І. Стратегічний аналіз у сільському господарстві : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 1997. 224 с.
2. Куденко Н.В. Стратегічний маркетинг : навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2008. 256 с.
3. Нелеп В.М. Планування на аграрному підприємстві : підручник 2 вид., перероб. та доп. Київ : КНЕУ, 2004. 495 с.
4. Немцов В.Д., Довгань Л.Є. Стратегічний менеджмент : навч. посіб. Київ : Експрес-Поліграф, 2001. 560 с.
5. Пасічник В.Г., Акіліна О.В. Планування діяльності підприємства : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 256 с.
6. Портер Майкл Е. Стратегія конкуренції / Пер. с англ. А.Олійник, Р.Сільський. Київ : Основи, 1998. 390 с.
7. Чейз Р.Б., Эквилайн Н.Д., Якобс Р.Ф. Производственный и операционный менеджмент. Москва : Вильямс, 2001. 704 с.
8. Шершньова З.Є., Оборська С.В. Стратегічне управління. Київ : КНЕУ, 1999. 384 с

ЗМІСТ

Вступ	3
Критерії оцінки фахового вступного випробування	4
Зміст фахового вступного випробування в розрізі дисциплін	5
Дисципліна «Управління інноваціями»	5
Дисципліна «Управління персоналом»	7
Дисципліна «Менеджмент»	11
Дисципліна «Операційний менеджмент»	15
Дисципліна «Стратегічне управління»	17